

IZGLĪTĪBAS KRITĒRIJS DARĪJUMOS AR LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMI

No tiesību normu saprātīgas piemērošanas principa, kas nostiprināts Administratīvā procesa likuma 8.pantā, izriet, ka iestāde un tiesa, piemērojot tiesību normas, izmanto tiesību normu interpretācijas pamatmetodes (gramatisko, sistēmisko, vēsturisko un teleoloģisko metodi), lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu.

Savukārt Administratīvā procesa likuma 17.pants reglamentē Tiesību normu interpretācijas un analogijas piemērošanas pamatpostulātus, tas nosaka, ka:

- Iestāde un tiesa, interpretējot (tulkojot) tiesību normu, lieto šādas interpretācijas pamatmetodes (17.panat 1.daļa):

1) gramatisko (filoloģisko) interpretācijas metodi, tas ir, noskaidro tiesību normas jēgu no valodnieciskā viedokļa;

2) vēsturisko interpretācijas metodi, tas ir, noskaidro tiesību normas jēgu, ņemot vērā apstākļus, uz kuriem pamatojoties tā radīta;

3) sistēmisko interpretācijas metodi, tas ir, noskaidro tiesību normas jēgu saistībā ar citām tiesību normām;

4) teleoloģisko (jēgas un mērķa) interpretācijas metodi, tas ir, noskaidro tiesību normas jēgu, pamatojoties uz lietderīgu un taisnīgu mērķi, kas ar attiecīgo tiesību normu jāsasniedz;

- Ja iestāde vai tiesa konstatē tiesību sistēmā nepilnību, tā var šo nepilnību novērst, arī lietojot analogijas metodi, tas ir, sistēmiski analizējot līdzīgu gadījumu tiesisko regulējumu un šīs analīzes rezultātā konstatētos tiesību principus piemērojot konkrētajā gadījumā. Ar analogiju nedrīkst pamatot tādu administratīvo aktu, kurš ierobežo adresāta cilvēktiesības (17.panat 1.daļa);

- Ja, interpretējot tiesību normu pēc dažādām metodēm, iespējams nonākt pie dažādiem rezultātiem, kas visi atbilst tiesību sistēmai, lieto to interpretācijas metodi, ar kuru konkrētajā gadījumā iespējams sasniegt lietderīgāko un taisnīgāko rezultātu (17.panat 1.daļa).

Likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹ panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktā un 2.punkta c) apakšpunktā likumdevējs ir noteicis izglītības kritērijus: izvēles kritēriju fiziskai personai, obligātu kritēriju – juridiskai personai. Attiecīgi lauksaimniecības zemi var iegādāties:

1. fiziskās personas, kurās ir ieguvušas lauksaimniecisko izglītību vai tai pielīdzināmu izglītību arodizglītības programmā, profesionālās vidējās izglītības programmā vai profesionālās pilnveides izglītības programmā, apgūstot augkopības, lopkopības vai citus atbilstošus priekšmetus ne mazāk kā 160 stundu apmērā,
2. juridiskās personas, kurās vismaz vienam īpašniekam vai pastāvīgajam darbiniekam ir atbilstoša profesionālā izglītība attiecīgajā juridiskās personas darbības jomā, kas iegūta ne mazāk kā arodizglītības programmā vai profesionālās vidējās izglītības programmā

Par pamatapmācību lauksaimniecībā uzskatāmi mācību kursi, kas dod pamatzināšanas dažādās lauksaimniecības nozarēs un pēc kuru beigšanas ir saņemta atbilstoša kvalifikācijas apliecība, par arodizglītību vai profesionālo vidējo izglītību lauksaimniecībā uzskatāma pabeigta viengadīgā lauksaimniecības skola (pēc vidusskolas), profesionāli tehniskā skola, profesionālā skola, koledža, arodvidusskola, lauksaimniecības skola, lauksaimniecības tehnikums, savukārt par augstāko izglītību lauksaimniecībā uzskatāma iegūta profesionālā vai akadēmiskā augstākā izglītība lauksaimniecībā¹. Par profesionālo pilnveides izglītības programmas apgūšanu uzskatāma zināšanu papildināšana mācībuursos izglītības centros, zinātniskās iestādēs, kur apmācību programmu sagatavo speciālisti un pedagogi, un kuru programma ir licencēta normatīvajos aktos noteiktā kārtībā.

Profesionālās izglītības likuma 6.panta piektā daļa un Ministru kabineta 2005.gada 29.novembra noteikumu Nr.902 „Kārtība, kādā izsniedzami profesionālās pilnveides un profesionālās ievirzes izglītību apliecinājoši dokumenti” 2.punkts nosaka, ka profesionālās pilnveides izglītību apliecina

profesionālās pilnveides izglītības apliecība. Būtiski atzīmēt, ka attiecībā uz profesionālās pilnveides izglītības programmas apgūšanu, jābūt apgūtiem augkopības, lopkopības vai citiem atbilstošiem priekšmetiem (kas komisijas ieskatā ir atbilstoši iesniegumā norādītās plānotās zemes ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšanai) ne mazāk kā 160 stundu apmērā.

Likumdevējs ir izvirzījis izglītības kritēriju ar mērķi saistīt lauksaimniecisko izglītību ar spēju ilgtspējīgi un pēc iespējas efektīvāk apsaimniekot iegādāto lauksaimniecības zemi. Šajā sakarā būtu jāņem vērā tostarp likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹ panta otrajā daļā sniegtais skaidrojums attiecībā uz lauksaimniecisko darbību, no kura netieši izriet likumdevēja griba saistīt lauksaimniecisko izglītību ar spēju ilgtspējīgi apsaimniekot iegādāto lauksaimniecības zemi. Tomēr jāatzīmē, ka uz likuma 28.¹ panta otrajā daļā lietoto terminu „lauksaimnieciskā darbība” liktais juridiskais slogs ir šaurāks nekā uz izglītības kritēriju liktais slogs.

Tālab, interpretējot likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹ panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktā un 2.punkta c) apakšpunktā ietverto tiesisko regulējumu attiecībā uz izglītības prasību, daļēji piemērojama arī analogija ar Ministru kabineta 2011.gada 4.oktobra noteikumu Nr.773 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu kompensāciju maksājumu veidā pasākumam "Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem"" 1.pielikumā ietverto skaidrojumu attiecībā uz augstāko vai profesionālo vidējo lauksaimniecisko izglītību².

Latviešu valodas skaidrojošā vārdnīcā vārds „līdzīgs”, „pielīdzināms” skaidrojams kā „ tāds, kam viena vai vairākas (retāk visas) īpašības, pazīmes ir, parasti aptuveni, tādas pašas kā (kaut kam) citam; līdzvērtīgs. Praksē, vērtējot izglītības pielīdzināšanu lauksaimnieciskai izglītībai darījumos ar lauksaimniecības zemi, jāpieturas pie vispārējo tiesību principa „ in dubio pro civis”, kas nozīmē, ka pamatoti šaubu gadījumā, jānosliecas par labu indivīdam. Tomēr katrā konkrētajā gadījumā jācenšas sasniegt iespējami lietderīgāko un taisnīgāko rezultātu.

Lai atvieglotu pašvaldībām darbu, speciālisti izglītības jomā ir palīdzējuši apkopot iespējamo priekšmetu sarakstu, kas šaubu gadījumā daļēji var atvieglot darbu lauksaimnieciskai izglītībai pielīdzināmas izglītības noteikšanā, paturot prātā, ka **zemāk uzskaitīto priekšmetu uzskaitījums nav izsmelšošs**, vēl jo vairāk, ņemot vērā to, ka Latvija ir pievienojusies Boloņas deklarācijai un normatīvajos aktos noteiktā kārtībā Latvijā atzīti starptautiskie diplomi ir saistoši Latvijai un diskriminācija attiecībā pret likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.pantā minētajiem subjektiem (ES, EEZ, Šveices konfederācijas u.c.pārstāvjiem) nav pieļaujama.

Savukārt juridiskām personām izvirzītā izglītības prasība „*vismaz vienam īpašniekam vai pastāvīgajam darbiniekam ir atbilstoša profesionālā izglītība attiecīgajā juridiskās personas darbības jomā, kas iegūta ne mazāk kā arodizglītības programmā vai profesionālās vidējās izglītības programmā*” pēc būtības nozīmē vien to, ka īpašnieka (-u) vai pastāvīgā (-o) darbinieka (-u) izglītībai jāatbilst attiecīgās juridiskās personas darbības jomai (no likuma redakcijas izriet, ka tā (darbības joma) var nebūt saistīta ar lauksaimniecību). Arodizglītība atbilstoši Profesionālās izglītības likuma 1.panta otrās daļas 1.punktam ir daļēja vidējās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt otrā līmeņa profesionālo kvalifikāciju, bet profesionālā vidējā izglītība atbilstoši Profesionālās izglītības likuma 1.panta otrās daļas 8.punktam ir vidējās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt trešā līmeņa profesionālo kvalifikāciju.

Iespējamo priekšmetu saraksts atbilstošas lauksaimnieciskās izglītības noteikšanā:

Vispārējs

Agrārā politika
Biznesa plāns lauksaimniecības uzņēmumam
Ekosistēmu nozīme lauksaimniecībā
Ievads lauksaimniecībā
Ilgtspējīgas lauksaimniecības produkcijas ražošanas pamatprincipi
Labas lauksaimniecības prakses nosacījumi
Lauksaimniecības pamati
Lauksaimniecības resursu nodrošinājums
Lauksaimniecības sistēmas
Lauksaimniecības un lauku politika Latvijā
Lauksaimniecības produkcijas ražošanas metodes
Lauksaimniecības uzņēmuma vadīšanas pamati
Ražošanas ekonomika
Ražošanas nozaru izvēles principi
Saimniekošanas plāna izstrāde
Vides aizsardzība
Vides apstākļu ietekme uz organismiem
Vielu un elementu aprīte dabā

Tehnika, iekārtas, būves

Augsnes apstrādes mašīnas
Graudu pirmapstrādes mašīnas
Lauksaimniecības mehanizācija
Lauksaimniecības tehnika
Lopkopības fermas
Mājdzīvnieku mītņu tehnoloģiskā projektēšana
Sadalītājmašīnas
Stiebraugu novākšanas mašīnas
Tehnikas mācība
Tehnisko kultūraugu novākšanas mašīnas
Traktortehnikas mācība

Augkopība

Agronomija
Agrobioloģija
Apstādījumu augu audzēšana
Apstādījumu ierīkošana un kopšana
Apstādījumu veidošanas pamatprincipi
Audzēšanas metodes
Augkopība
Augkopības izmaksu plānošana un grāmatvedība
Augļaugu stādāmā materiāla kvalitāte
Augļkopība
Augļu un ogu dārza ierīkošanas pamatprincipi
Augļu un ogu pārstrāde
Augsne
Augsnes apstrāde
Augsnes mācība un agroķīmija
Augšana un attīstība
Augu aizsardzība

Augu aizsardzība augļkopībā
Augu aizsardzība dārzenkopībā
Augu aizsardzība krāšņumaugiem
Augu barošanas pamatprincipi
Augu un dzīvnieku šūnu bioķīmiskais sastāvs
Bioloģiskā lauksaimniecība
Botānika un augu fizioloģija
Dabisko zālāju raksturojums
Dārzenkopība
Dārzenkopība atklātā laukā
Dārzenkopība segtajās platībās
Dārzenauudzēšana segtajās platībās
Dārzenau biologiskās īpatnības un ekoloģiskās prasības
Dendroloģija;
Graudaugu audzēšana pārtikai, sēklai
Kartupeļu audzēšana pārtikai, pārstrādei un sēklai
Krāšņumaugu klasifikācija
Kultūraugu apputeksnēšana
Kultūraugu audzēšana alternatīvās enerģijas ieguvei
Kvalitatīva sēklas un stādāmā materiāla ieguve
Lauku kultūru audzēšanas tehnoloģijas
Mazāk izplatītu augļaugu audzēšana
Mēslošana
Ogulāju audzēšana
Pākšaugu audzēšanas tehnoloģijas
Puķkopība
Selekcijas pamati
Sēkleņkoku un kauleņkoku audzēšana
Sēklkopība
Sēto zālāju ierīkošana un kopšana
Sķiedraugu un eļļas augu audzēšana
Šūnas bioloģija
Vainaga veidošanas pamatprincipi
Zāles lopbarības vajadzība
Zālieni
Lopkopība
Aitkopība
Aitkopības un kazkopības tautsaimnieciskā nozīme. Situācijas raksturojums Latvijā.
Aitu bioloģiskās īpatnības, produkcijas ieguve un kvalitāte
Aitu un kazu ēdināšanas pamatprincipi
Bišķkopības attīstības vēsture
Bišu saimes sastāvs
Bišu slimības
Darbi bišu saimju produktīvajā posmā
Ciltsdarbs
Ciltsdarbs zirgkopībā
Cūkkopība
Cūku bioloģiskais potenciāls un tā izmantošanas līmenis
Cūku ēdināšanas pamatprincipi
Cūku grupas, produktivitāte un tās novērtēšana

Cūku šķirnes Latvijā
Cūku turēšanas sistēmas un veidi
Dīķa zivju audzēšanas biotehnoloģijas
Dīķiem piemērotās zivju sugas
Dīķsaimniecības veidošana
Dīķu nozveja, zivju pirmapstrāde
Dzīvnieku augšana un attīstība
Gaļas produktivitāte, to ietekmējošie faktori
Ganāmpulka atjaunošanas plānošana
Ganību ierīkošana, kopšana un mēslošana
Govju ēdināšanas pamati
Govju slaukšana un piena pirmapstrāde
Govkopība
Govkopības tautsaimnieciskā nozīme, situācijas raksturojums Latvijā
Kazkopība
Kazu bioloģiskās īpatnības, produkcijas ieguve un kvalitāte
Kūtsmēslu izvākšana un uzkrāšana
Lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanas pamati
Lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšana
Lauksaimniecības dzīvnieku produktivitāte
Lielražošanas īpatnības cūkkopībā
Lopbarības sagatavošana un izdale
Mājputnu ēdināšanas pamatprincipi un īpatnības
Mājputnu produktivitāte
Mājputnu šķirnes
Metabolisma procesi
Mikroorganismu metabolisma īpatnības
Mīnērālā barošanās
Mūsdienīgie mājdzīvnieku turēšanas veidi
Netradicionālās lopkopības nozares
Piens, tā sastāvs un kvalitāte.
Putnkopība
Putnkopības tautsaimnieciskā nozīme. Situācijas raksturojums Latvijā.
Siena sagatavošanas tehnoloģija
Skābbarības sagatavošanas tehnoloģija
Truškopība
Veterinārijas pamati
Zirga vērtēšanas sistēma
Zirgkopība
Zirgkopības tautsaimnieciskā nozīme
Zirgu vispārējais apraksts un zirgu atražošana
Zoohigiēna

Mežsaimniecība

Mežkopība
Meža atjaunošanas metodes. Meža sēklkopība un stādmateriāla ieguve
Meža aizsardzība un apsardzība
Mērniecība un taksācija
Meža taksācijas jēdziens un uzdevumi. Meža taksācijas objekti
Meža likumdošana

Meža apsaimniekošanas projekts
Meža kompleksās izmantošanas principi un iespējas
Mežsaimniecības ekonomika
Mežaudžu kopšana
Motorinstrumenti
Mežsaimniecības tehnika
Mežkopības mehānizācija
Mežizstrāde – meža izstrādes tehnoloģiskais process. Meža izstrādes darbi
Koksnes mācība
Koksnes pirmapstrāde
Dendroloģijas pamati, mežos sastopamo koku un krūmu sugas
Meža kaitēkļi, to izraisītie bojājumi un to apkarošana
Meža aizsardzība pret dzīvnieku bojājumiem
Ekoloģijas pamati. Meža ekosistēmas uzbūve un veidošana
Meža bioloģiskā daudzveidība
Meža zemesaugi, sūnas un ķērpji
Medību saimniecība
Zivsaimniecība
Speciālā bioloģija
Mikrobioloģija
Hidrotehnika
Ekoloģija un dabas aizsardzība
Zvejniecība
Zivsaimniecības veterinārā un vides aizsardzības likumdošana
Zivkopība
Zivju mazuļu ieguve
Zivju bonitēšana
Zivju nozveja
Vēžu audzēšana
Ihtioloģija
Ihtopatoloģija
Hidrobioloģija
Hidroloģija
Ģeodēzija

[1 http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/termini/izglitiba-lauksaimnieciba-38658.html](http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/termini/izglitiba-lauksaimnieciba-38658.html)

[2 http://likumi.lv/doc.php?id=237842](http://likumi.lv/doc.php?id=237842)

1. Augstākās izglītības diploms, ja iegūta šāda kvalifikācija: agronoms ar specializāciju laukkopībā, dārkopībā vai zootehnikā (lopkopībā), uzņēmējdarbība lauksaimniecībā, lauksaimniecības zinātņu bakalaurs, veterinārārsts, inženieris ar specializāciju lauksaimniecības mehānizācijā vai lopkopības mehānizācijā, profesionālais bakalaurs lauksaimniecības enerģētikā vai lauksaimniecības enerģētikas inženieris.

2. Profesionālās vidējās (vidējās speciālās) izglītības diploms, ja iegūta šāda kvalifikācija: agronoms, agronoms dārkopis, dārkopis, dārznieks, biškopis, zootehniķis, veterinārfeldšers, veterinārārsta asistents, lauku uzņēmējs, uzņēmējs dārkopībā, lauku īpašumu apsaimniekotājs, lauksaimnieks, lauksaimnieks ar specializāciju agronomijā vai dārkopībā, vai mežkopībā, vai

puķkopībā, vai zirgkopībā un zemkopis ar specializāciju lauku tūrismā vai zirgkopībā, vai mežkopībā, lauku māju saimniece ar specializāciju lauku tūrismā.

3. Augstākās vai profesionālās vidējās (vidējās speciālās) izglītības diploms šādās specialitātēs: agronomija, zootehnika, lopkopība, biškopība, dārzkopība, lauksaimniecības mehanizācija, lauksaimniecības tehnika, lopkopības mehanizācija un elektrifikācija (kvalifikācija – tehniķis elektromehāniķis), lauksaimniecības elektrifikācija, hidromeliorācija, veterinārija, mežsaimniecība, lauksaimniecības plānošana, lauksaimnieciskās ražošanas plānošana (kvalifikācija – tehniķis plānotājs), tehniķis plānotājs (kvalifikācija – tehniķis plānotājs), lauksaimniecības ekonomika, kā arī šādās Latvijas Lauksaimniecības universitātes Ekonomikas fakultātes specialitātēs: lauksaimniecības ekonomika un organizācija, lauksaimniecības grāmatvedība, lauksaimniecības grāmatvedības un saimnieciskās darbības analīze – līdz 1993.gadam un studiju programmā – ekonomika – līdz 2000.gadam.